

Az istengyalázásért elítélt költőt

József Attilát, felmentette a Kuria.

Még a múlt év júliusában történt, hogy József Attila, a legfiatalabb magyar költő védőútként állt a budapesti büntetőtörvényszék Schadi-tanácsa előtt. A vád tárgya a költő „Lázadó Krisztus” című verse volt, amely még az azelőtti év októberében jelent meg a „Kékmadár” folyóirat hasábjain, amelyet egyszerre két szélsőségerő ismert revű az irodalom stílusától elrugaskodott hangon megtámadott. Eddig ismeretlen kritikát fegyvert használt az a bizonyos két revű a fiatal költő feltűnését keltő verse ellen, a bírói eljárás megindításának követelését. Az ügyészség sajtó útján elkövetett istengyalázás vétsége címén pörbe fogta József Attilát „Lázadó Krisztus” című verséért. A budapesti törvényszék Schadi-tanácsa, mint ismeretes, 8 havi fogságra és 200.000 korona pénzbüntetésre ítélte a költőt verséért. A királyi tábla az ítéletet megsemmisítette, új ítélet hozott, amelyben azonban szintén büntőnek mondotta ki József Attilát istengyalázás vétségében és ezért az enyhítő körülmények figyelembevételével egy hónapi fogságra ítélte. Védője, dr. Vámbéry Rusztem az ítélet ellen semmiségi panasszal élt és a Kuriához fordult.

Ma érkezett meg Szegedre a királyi Kuria Ráth Zsigmond tanácsa által hozott ítélete ebben az ügyben, amely József Attilát az ellene emelt vád és következményei alól felmentette. Az ítélet indokolása olyannyira érdekes és ellentmondásos, hogy a törvényszék, mint a Tábla felfogásának az inkriminált vers értelmezése tekintetében, hogy az indokolást egész terjedelmében közreadjuk:

— A vád tárgyává tett költeményben mindenekelőtt nincsenek Isten ellen intézett gyalázó kifejezések.

Költemény címe „Lázadó Krisztus” azért nem gyalázza az Istent, mert e cím alatt a költeményből kitűnőleg a földi igazságtalanságok ellen lázadó embert kell érteni, aki az Istent igazságtalanság megvalósulását kéri az Istentől.

A költeménynek azt az alapgondolatát fejezik ki az elsőfokú ítélet rendelkező részében idézett következő kitétel: „Ó, Uramisten, ne légy Te a Jóság! Ne légy más, mint az Igazságos Úr!” és „Lennél immár igazságos Isten!” Ezekben a kitételekben sincs gyalázás az Isten ellen, mert azok nem tagadják meg az Isten eszméjét, csak annak a földön megvalósítására irányuló kérelmet fejeznek ki, nem is tiszteletlen módon, hanem inkább elkeseredés és könyörgés alakjában.

„S arany szavad átváltozott rossz, kongó ércce” — nem jelenthet egyebet, minthogy az Isten igéje a földön nem érvényesül, üres szóvá lett.

Végül a „S munkámban, Uram, érek annyit, mint Te, nagy passziódban” kitételben csupán merész összehasonlítás van az Isten végtelen és általa alkotott ember véges munkája között, amely összehasonlításból esetleg kivethető vallásellenes jelentőséget teljesen megsemmisít és megcáfolja a költeménynek ezután következő vallásosság-ból és költői erőből hevítt része. Ebben ugyanis az a gondolat jut kifejezésre, hogy a veszendő ember lelke nemcsak része, szeme lesz az isteni lénynek, amely ilyen módon jobban meg fogja látni a földi nyomorúságokat és igazságtalanságokat.

Végül kiemeli az indokolás, hogy miután a vers nem istengyalázó, következtetésképpen közbizonyosság esete nem forog fenn.

— Minthogy — mondja az ítélet — ezek szerint a királyi ítélőtábla tévedett akkor, midőn a vád tárgyává tett költeményben büncselekménynek tényálladékaikat ismerte fel, a kir. ítélőtábla ítéletét a védő alapos semmiségi panaszja folytán megsemmisíteni és a vádlottat felmenteni kellett.

Ujabb földrengés Japánban. Londonból táviratozzák: Tokióból jelentik a Daily Mail-nek: Kobetól északra heven mért földnyire erős földrengés volt.

Száznál több magyar bírót függesztettek fel állásától Erdélyben.

Kolozsvár, május 27. Az igazságügy-miniszterium másfél év alatt száznál több, a kisebbséghez tartozó bírót rendelkezési állományba helyezett. Az igazságügy-miniszter a hivatalos lapban rendeleti úton függesztette fel a bírakat állásukól a fegyelmi eljárás teljes mellőzésével. A rendelkezési állományba helyezett bírák a miniszter intézkedése következtében a legnagyobb nyomorba kerültek, minthogy a rendelet az állásuktól felfüggesztett bírák fizetésének és összes illetményeinek folyósítását is beszüntette. A Magyar Párt jogügyi bizottsága a napokban fog foglalkozni ezzel a kérdéssel és a sérelmek ellen a kormánytól felirat útján fog tiltakozni.

A bírósági szervezeti törvény értelmében a bíró elmozdítása a leg súlyosabb fegyelmi büntetések egyike, ame-

lyet csakis az illetékes fegyelmi bíróság szabhat ki. Az igazságügy-miniszter a fegyelmi bíróság jogát önhatalmúan kisértette, amikor a saját belátásától függő diszkrecionális jog alapján mozdította el állásukból a kisebbségi bírakat. A miniszteri rendelet indoklásában két körülményre hivatkozik. Az első ok, hogy a bírák az állam nyelvén nem tettek kellő jártasságra szert, a másik ok, — ami a bírósági szervezet-törvény értelmében szintén nem lehet alapja a bírói elmozdításnak, — hogy az illető bíró ellen feljelentést adtak be. Mindkét esetben a miniszter jogtalanul járt el, mivel a fegyelmi eljárás mellőzésével a legsúlyosabb fegyelmi büntetéssel sújtotta a bírakat.

Viharok a májusi közgyűlésen.

A hirdetési vállalat ügyének tisztázását júniusra halasztották.

Bármennyire érdekesnek is ígérkezett a szerdai közgyűlés, a májusi elfoglaltság miatt csak elenyésző kevesen jelennek meg a közgyűlési teremben. A karzatokon azonban nagy érdeklődés mutatkozik. Megjelent ott ugyancsak az egész sajtótársulat és megjelentek a városi tisztviselők is, mert a tárgyszorokat kilencsedik pontja — a rendkívüli segélyekre vonatkozott.

Taschler Endre emlékeztet?

A polgármester az ülés megnyitása után meleg szavakkal parentálta el a város elhunyt főjegyzőjét, Taschler Endrét. Indítványozta, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvileg örökítse meg emlékét. A közgyűlés — amely állva hallgatta végig a polgármester megemlékezését — egyhangulag elfogadta az indítványt.

Ezután dr. Pávó Ferenc aljegyző olvas fel a polgármester havi jelentését, amelyben megemlékszik méltó adat nem fordult elő.

A tanácsi előterjesztések során dr. Ördög Lajos lb. tanácsnok ismereti a kormányának a földhasználatok maximálisáról szóló rendeletét, majd ismerteti a tanács javaslatát, amely szerint a tanács javasolja a rendelet végrehajtását, azonban a legutóbbi önkéntes földbérleszállító határozat hatálytalanságát is kéri. Mondja ki a közgyűlés, hogy mindazon bérleteket, amelyeknek a holdankénti bére 2, illetve a 3 mázsa búzát meghaladja, egy kiküldendő bizottság elbírálása alá bocsájtja. Mivel a rendelet súlyos anyagi hátrányokat okoz a városnak és annak egyes rendelkezései erkölcsi szempontból is kifogásolható, feliratilag kéri a közgyűlés a kormánytól a rendelet módosítását.

A kérdéshez elsőnek Magyar Péter szólal fel, a homokföldök bérének nagyobb mértékű leszállítást kíván, mert a homokföldök messzebb vannak a várostól.

Wimmer Fülöp a tanács javaslatát elfogadja, de arra kéri a polgármestert, hogy néhány adatot vázolja a rendelet következményeit, mert a huszonnégy aranykoronában megállapított buzáért nem kevesebb a költségvetésben felvett 350 000 koronás buzáért és így látszólag a várost nagy károsodás nem érinti.

A polgármester válaszol Wimmer Fülöpnek. Kilelteti, hogy a rendelet sok milliárddal csökkenti a város jövedelmeit.

Hoffmann Ignác nem fogadja el a tanács javaslatát, mert szerinte a városi földök bére indokolatlanul magas. A bérlet teljesen tönkremennek. (Eladják majd az egyik zengordjukat — szól közbe dr. Szeles József.) A város dusszagdag, nem érezne meg, ha évente akár 10 milliárdot is ráfizetne költség háztartására, de a földbérlet a jelenlegi bérek főtartása esetén, mint adóalanyok, elpusztulnának. A földbérlet körében óriási az elkeseredés.

Vihar az ügyvédek körül.

— Mert bujogatják őket — szól közbe Kormányos Benő.

— Bujogatni csak az ügyvédek szoktak! — kiáltja Hoffmann Ignác.

Óriási vihar tör ki erre a kijelentésre. Az ügyvéd-városatyák erőiesen

tiltakoznak a gyanúsítás ellen. Dr. Sőreghy Mátyás felugrik helyéről és úgy kiált valamit Hoffmann felé, de szavát a nagy zaj miatt nem lehet hallani. Dr. Debay Gyula követeli, hogy Hoffmann kijelentését vegyék jegyzőkönyvbe, mert ezért felelni tartozik más fórum előtt. A polgármester állandó csengőrázás közben rendreutasítja Hoffmannt az ügyvédi testület megsértése miatt. Hoffmann Ignác erre bocsánatot kér a közgyűléstől és az ügyvédi karától. Sőt, teni nem akar, a szónoki hív ragadta csak el.

Ezzel a vihar elcsendesedett. Dr. Sőreghy Mátyás a következő felszólaló. A tanács javaslatát elfogadja.

A polgármester ezután elrendeli a szavazást. A túlnyomó nagy többség a tanács javaslatát fogadta el.

Ötven százalékos segélyt kapnak a tisztviselők.

Néhány jelentéktelenebb pont letárgyalása után a városi alkalmazottak segély ügye került sorra. A tanács harminc százalékos egyszer és mindenkor segély megfizetését javasolja. Ezzel szemben dr. Kormányos Benő azt in-

Ötvenmillió korona kölcsönt kap a színház.

A csengelei szanatóriumra vonatkozó javaslat letárgyalása és elfogadása után a színházi válságra került a sor. A tanács ötvenmillió kamatmentes kölcsön folyósítását javasolja — kért kézízalog ellenében. A tanácsi javaslat elhangzása után másfél óráig tartó vita kerekedett.

Wimmer Fülöp azt javasolta, hogy százötvenmillió korona kölcsönt folyósítson a város a színháznak.

— Sohasem fogja megadni, — mondja Magyar Péter.

A színház felszerelésének értéke — mondja tovább Wimmer Fülöp — legalább ötszázmillió koronát jelent. Ebben a város megtalálja a kölcsön biztosítékát. A színházat meg kell menteni. Most nem szubvencióról van szó, hanem kölcsönről és azt nem fogjuk elengedni. A színház nivóját az egész ország elismeri, maga a kultuszminiszter is, aki azt kívánja, hogy legalább a békében adott szubvenciót adja meg a város. Meg kell akadályozni, hogy a színház idő előtt kapul zárjon és elbocsássa kenyér nélkül nagy társulatát.

Mihályi Dezső arra hivatkozik, hogy a csöddel küzdő kereskedők sohasem kérnek a városi segélyt. A város nem bank, nem adhat kölcsönöket sem a színháznak, sem másnak, különösen akkor nem, amikor vannak szinészek, akik éjjeli mulatozások a kalmával huszmillió koronás bundákat rendelnek.

Magyar Péter szólal fel ezután. Nem bánja, ha ad a város, de csak annyit adjon, amennyit a tanács javasol.

Csonka Gergely ellenzi a kölcsön folyósítását.

Dr. Tonelli Sándor szólal fel: Miután Csonka és Magyar bizottsági tagok kulturális szempontból letárgyalták a színház ügyét, engedélyt kér arra, hogy financiális szempontból foglalkozzék a kérdéssel. Érdeke mindennek, hogy minden ponton haladjunk a békeparitás felé. Ezért indítványozza már a múltkor, hogy adja meg

indítványozza, hogy a három új alacsonyabb fizetési osztály tagjainak ötven százalékos segélyt adjon a város, mert a harminc százalék ezeknél koldusfalat lenne.

Hoffer Jenő nem helyesli Kormányos Benő indítványát, mert a fizetési osztályok között nem szabad különbséget tenni. Azt indítványozza, hogy rangosztályra való tekintet nélkül adjon segélyt a város, de úgy, hogy az valóban segély legyen. Ezért áttaláltságból 50 százalékos javasol.

Dr. Tonelli Sándor szerint ha az ötven százalékos megadása pénzügyi akadályokba ütközne, akkor állapítson meg a közgyűlés egy számottevő minimumot.

Magyar József felszólalása után a polgármester bejelenti, hogy a tandcs hozzájárul az ötven százalékos segélyhez.

A karzatokon erre a kijelentésre nagy öröm támad. Egyik-másik hivatalnok-kissasszony hangos nevetéssel üdvözlö a fölemelt segélyt és éljenzi Hoffer Jenőt. A tisztviselők vidám hangulatban vonulnak el a karzatról.

A városi kenyérgyár megszűntetésére vonatkozó javaslatot Gadl Endre kul urtanácsnok terjesztette elő.

Wimmer Fülöp azt kéri, hogy a készleteket ne dolgoztassa már föl a város, hanem értékesítse más módon.

Lippay Lajos azt indítványozza, hogy irjon fel a közgyűlés a városi üzemek további fenntartásának engedélyezéséért, mert ezekre az üzemekre dr. szabályozó szempontból még mindig szükség van.

Dr. Regdon Károly ebből az alkalmából arról beszél, hogy a barna kenyér táplálóbb a fehérnél és jó lenne, ha a nép visszaszokna a barna kenyér élvezetéhez. A polgármester figyelmezteti a szónokot, hogy csak a tárgyról beszéljen.

Körmendy Mátyás Lippay Lajossal polemizál. Azt bizonyítja, hogy nincs már szükség árszabályozó szervre, mert a szabadverseny a legjobb árszabályozó. Wimmer Fülöp a zárszó jogán szóval fel ismét és kijelenti, hogy ma már a piacon olcsóbb a kenyér, mint a városi kenyérgyárban. Tehát az üzemnek további létjogosultsága nincs.

A közgyűlés ezután elfogadta a tanács javaslatát.

a város a színháznak a békebeli szubvenciót.

— Hozzászokik majd, mint gyerekek a — cucilhoz, — szól közbe zamatosan ismét Magyar Péter nagy derűtiséget kelte.

Tonelli Sándor azt indítványozza, hogy adja meg a város most a 150 millió korona kölcsönt és a színházhoz küldjön ki egy számvevőt — ellenőrképen.

Dr. Krausz József a szegedi színház nehéz helyzetével foglalkozik. Hivatkozik arra, hogy míg a fővárosi színházak egyellen műfajt kultiválnak, addig a szegedi színháznak mindenféle műfajt kultiválnia kell, tehát lényegesen nehezebb a helyzete. A színház nem hasznol hajló üzem, rá van utalva a város támogatására. Wimmer Fülöp indítványát fogadja el.

Magyar József a tanácsi javaslat mellett tör landzsát.

Wimmer Fülöp a zárszó jogán kéri ismét indítványának elfogadását, mert különben országos botrány okozója lesz a város.

Gadl Endre felszólalása után a polgármester szólal fel. Ötvenmilliónál többet nem ad.

A többség a tanács javaslatát fogadta el.

Indítványok és interpellációk.

Hét órakor került sor az interpellációkra és az indítványokra. Mihályi Dezső interpellációjában a tartarozási hitel ügyét teszi szóvá. A tanács válaszáat tudomásul veszi.

Következik Körmendy Mátyás indítványa a végleges csatornázási terv elkészítéséről. Az indítvány fölött — a polgármester felszólalása után — aspi-rendre tér a közgyűlés.

A Szatymazi Gazdakör indítványozza ezután az építési szabályrendelet módosítását úgy, hogy a város határában a földök határvonaláig teljesen építeni. Eddig ugyanis csak hat méterre lehet